

Kostprijsontwikkeling consumptie-eieren

Basisjaar 2000

P.L.M. van Horne
N. Bondt

Projectcode 63407

Augustus 2002

Rapport 2.02.13

LEI, Den Haag

Het LEI beweegt zich op een breed terrein van onderzoek dat in diverse domeinen kan worden opgedeeld. Dit rapport valt binnen het domein:

- Wettelijke en dienstverlenende taken
- Bedrijfsontwikkeling en concurrentiepositie
- Natuurlijke hulpbronnen en milieu
- Ruimte en Economie
- Ketens
- Beleid
- Gamma, instituties, mens en beleving
- Modellen en Data

Kostprijsontwikkeling consumptie-eieren; Basisjaar 2000

Horne, P.L.M. van en N. Bondt

Den Haag, LEI, 2002

Rapport 2.02.13; ISBN 90-5242-752-6 ; Prijs €10,50 (inclusief 6% BTW)

21 p., fig., tab., bijl.

Dit rapport geeft inzicht in de productiekosten van eieren in 2000 in Nederland, vergeleken met de afzetgebieden Duitsland en met de concurrenten Frankrijk en Spanje.

De Europese cijfers zijn vergeleken met die van de Verenigde Staten. Vooral op markten buiten de EU is de VS een belangrijke speler en verwacht wordt dat de VS in de toekomst een steeds prominenter rol zal spelen in de wereldhandel van eieren en eiproducten.

Naast de vaststelling van het kostprijsniveau in 2000 is geïnventariseerd in hoeverre de EU landen aandacht besteden aan dierenwelzijn, voedselveiligheid en milieu, en welke maatregelen al genomen zijn. Op basis van die informatie is een schatting gemaakt van de mogelijke kostprijsontwikkeling in de komende vijf jaar. Dit jaar is een extra hoofdstuk toegevoegd met enkele beschouwingen rondom de concurrentiepositie na 2005. Vooral door de invoering van de EU-richtlijn 'welzijn leghennen' zijn er dan grote wijzigingen in de positie van de Europese leghennenhouders ten opzichte van de rest van de wereld.

Bestellingen:

Telefoon: 070-3358330

Telefax: 070-3615624

E-mail: publicatie@lei.wag-ur.nl

Informatie:

Telefoon: 070-3358330

Telefax: 070-3615624

E-mail: informatie@lei.wag-ur.nl

© LEI, 2002

Vermenigvuldiging of overname van gegevens:

- toegestaan mits met duidelijke bronvermelding
- niet toegestaan

Op al onze onderzoeksopdrachten zijn de Algemene Voorwaarden van de Dienst Landbouwkundig Onderzoek (DLO-NL) van toepassing. Deze zijn gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel Midden-Gelderland te Arnhem.

Inhoud

	Blz.
Woord vooraf	7
1. Kostprijs 2000	9
1.1 Totale kosten	9
1.2 Kosten primaire productie	10
2. Kostprijs 2005	12
2.1 Te verwachten kostenontwikkeling tot 2005	12
2.2 Kostenontwikkeling per thema	13
2.3 Totale kosten in 2005	15
3. Concurrentiepositie EU na 2005	16
4. Conclusies en discussie	19

Woord vooraf

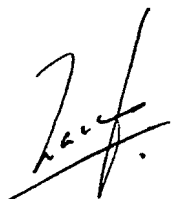
Het LEI onderzoekt in opdracht van de Productschappen Vee, Vlees en Eieren (PVE) jaarlijks de kostprijs van consumptie-eieren geproduceerd in traditionele stalsystemen (kooihuisvesting) in diverse landen. In deze rapportage is dit uitgewerkt voor het basisjaar 2000. De vergelijking is een actualisatie van eerdere vergelijking voor het basisjaar 1998 (rapportage maart 2000) en 1999 (rapportage mei 2001).

Dit rapport geeft inzicht in de productiekosten van eieren in 2000 in Nederland, vergeleken met de afzetgebieden Duitsland en met de concurrenten Frankrijk en Spanje. Voor Nederland zijn de gegevens gebaseerd op het Bedrijven-Informatienet van het LEI (Informatienet). Via dit Informatienet worden van een vijftigtal leghennenbedrijven technisch-economische data verzameld. In Frankrijk worden door het Institut Technique de l'Aviculture (ITAVI) de resultaten van leghennenbedrijven verzameld. Voor Duitsland en Spanje zijn geen instanties bekend die op een gestructureerde wijze gegevens verzamelen. Voor beide landen is getracht om middels interviews en gesprekken met deskundigen de verschillen met de Nederlandse data te achterhalen. Voor Spanje was hierbij de inzet van de Landbouwwattaché en de medewerking van het Nutreco-concern essentieel.

De Europese cijfers zijn vergeleken met die van de Verenigde Staten. Vooral op markten buiten de EU is de VS een belangrijke speler en verwacht wordt dat de VS in de toekomst een steeds prominenter rol zal spelen in de wereldhandel van eieren en ei producten. De gegevens van de VS zijn gebaseerd op cijfers van de University of California Riverside (UCR, Don Bell) en de Economic Research Service (ERS, department of Agriculture).

Naast de vaststelling van het kostprijsniveau in 2000 is geïnventariseerd in hoeverre de EU-landen aandacht besteden aan dierenwelzijn, voedselveiligheid en milieu, en welke maatregelen al genomen zijn. Op basis van die informatie is een schatting gemaakt van de mogelijke kostprijsontwikkeling in de komende vijf jaar. Hiervoor zijn in de genoemde landen vorig jaar of dit jaar meerdere personen van bedrijven, branche organisaties en overheid geïnterviewd. Dit jaar is een extra hoofdstuk toegevoegd met enkele beschouwingen rondom de concurrentiepositie na 2005. Vooral door de invoering van de EU-richtlijn 'welzijn leghennen' zijn er dan grote wijzigingen in de positie van de Europese leghennenhouders ten opzichte van de rest van de wereld.

De directeur,

Prof.dr.ir. L.C. Zachariasse

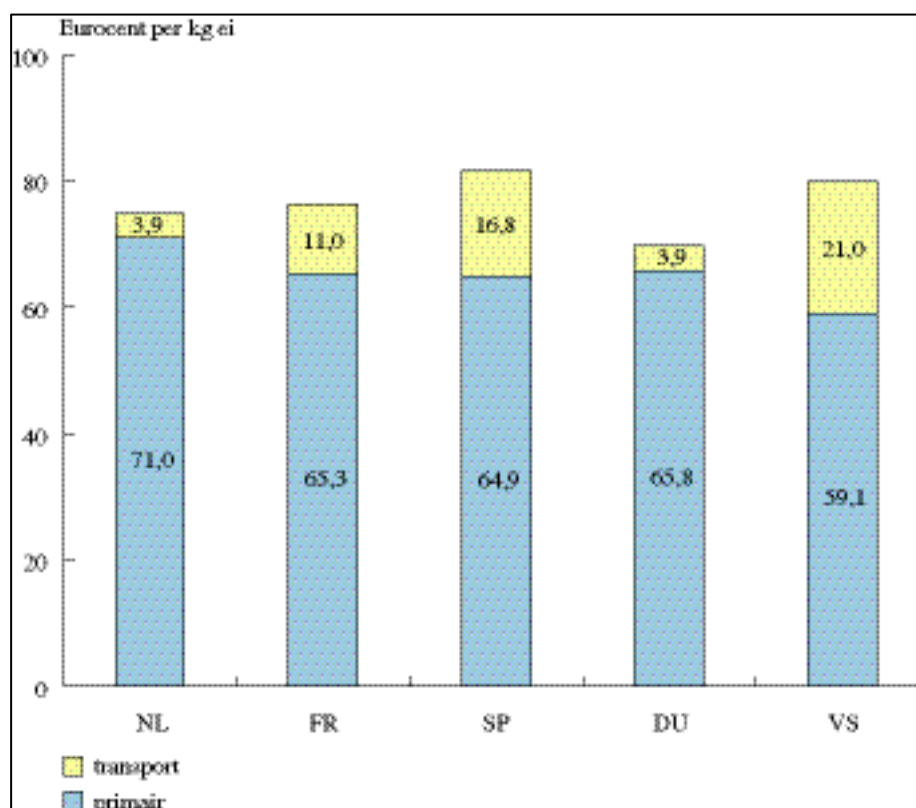

1. Kostprijs 2000

1.1 Totale kosten

De kostprijs van consumptie-eieren is onderzocht voor de volgende landen: Frankrijk, Duitsland en Spanje. Tevens wordt een indicatie gegeven van de kostprijs in de Verenigde Staten. De gevonden kostprijzen worden vergeleken met de kostprijs in Nederland. Naast de primaire productiekosten wordt aandacht besteed aan de transportkosten naar het Ruhrgebied in Duitsland, ons belangrijkste afzetgebied. De resultaten hebben betrekking op het jaar 2000.

Figuur 1.1 Kosten totaal in cent per kilogram ei

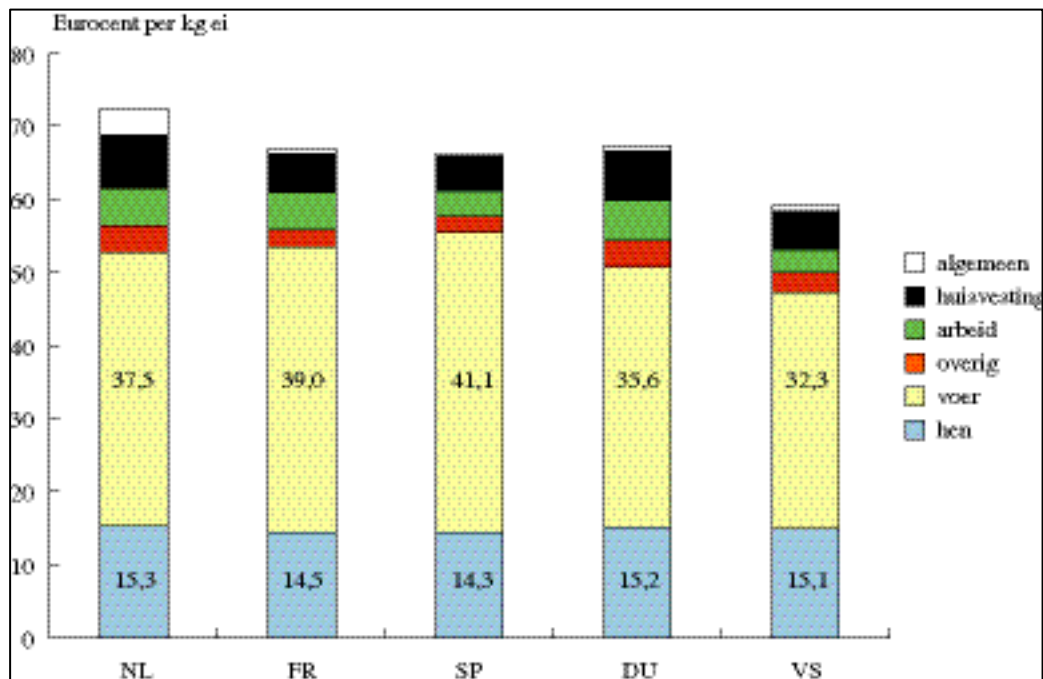
De kosten van de primaire productie zijn in Nederland aanzienlijk hoger dan die in Frankrijk, Spanje en Duitsland. Het verschil met Frankrijk en Spanje is 6 cent en met Duitsland 5 cent per kilogram ei. In vergelijking met de voorgaande studie (basisjaar 1999) is de achterstand voor Nederland slechts minimaal gewijzigd.

Om een indicatie te krijgen van de transportkosten van het belangrijkste productiegebied van een land naar een groot Duits afzetgebied zijn de productiekosten verhoogd met de transportkosten op basis van een volle vracht eieren naar Duitsland. De resultaten geven duidelijk aan dat in die situatie Nederland concurrerend is met Frankrijk en Spanje. De totale kosten, inclusief transport, zijn voor Nederland 75 cent, voor Frankrijk 76 cent en voor Spanje 82 cent per kilogram eieren.

De primaire productiekosten in de Verenigde Staten waren in 2000 59 cent per kilogram eieren. Hiermee liggen de kosten 10 tot 15% onder het Europese kostprijsniveau. In vergelijking met de cijfers van 1999 is het verschil tussen Nederland en de VS afgenomen. Dit wordt vooral verklaard door de gestegen dollarkoers (zie ook hoofdstuk 4, discussie).

1.2 Kosten primaire productie

Figuur 1.2 geeft inzicht in de opbouw van de primaire productiekosten. In tabel 1.1 zijn de voor de berekening gebruikte uitgangspunten op een rij gezet. Tabel 1.2 geeft de resultaten weer.

Figuur 1.2 Kosten primaire productie in eurocent per kilogram ei a)
a) Algemene kosten zijn inclusief mestafzetkosten.

Tabel 1.1 *Uitgangspunten*

	NL	FR	SP	DU	VS
Voerprijs (euro/100 kg)	17,8	18,3	19,0	16,9	15,0
Henprijs 20 weken (Euro)	3,04	2,95	2,90	3,04	2,77
Eieren per hen	323	323	321	323	300
Eigewicht (g)	62	63	63	62	61
Voerconversie	2,11	2,13	2,16	2,11	2,15
Uitval (%)	7	6	7	8	8

Tabel 1.2 *Kosten primaire productie (in cent per kilogram ei)*

	NL	FR	SP	DU	VS
Totale kosten inclusief arbeid	71,0	65,3	64,9	65,8	59,1
Totale kosten exclusief arbeid	65,8	60,3	61,5	60,2	56,0
Hen	15,3	14,5	14,3	15,2	15,1
Voer	37,5	39,0	41,1	35,6	32,3
Overig	3,6	2,4	2,3	3,5	2,7
Arbeid	5,1	5,0	3,4	5,6	3,1
Huisvesting	7,3	5,4	4,8	6,7	5,3
Algemeen	0,8	0,8	0,6	0,8	0,7
Mestafzet	2,8	-0,2	-0,2	-0,2	0
Slachthen	-1,5	-1,6	-1,5	-1,5	0

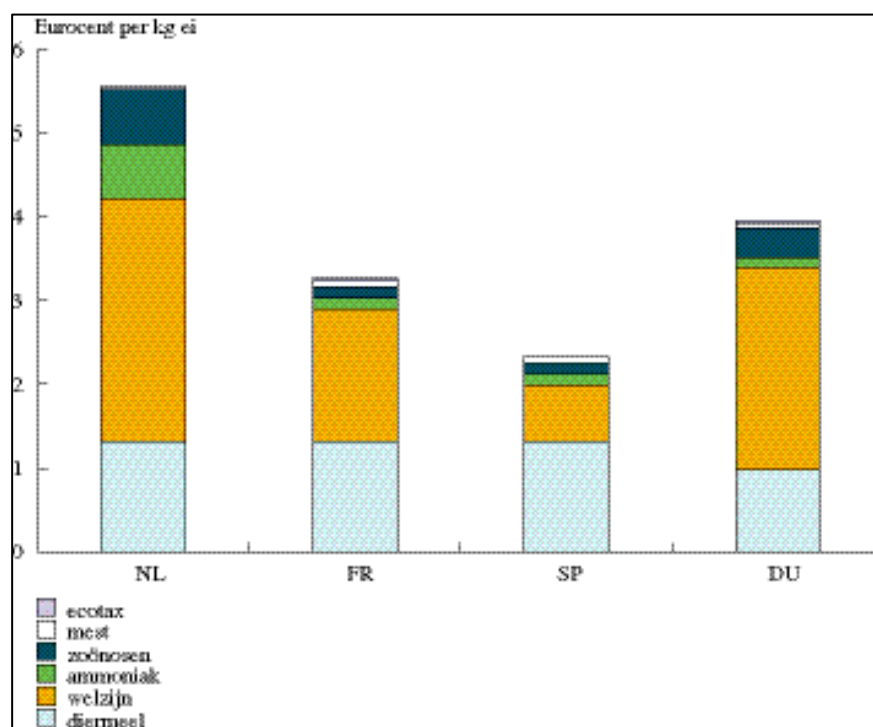
De verschillen in kosten voor de primaire productie worden vooral veroorzaakt door verschillen in voerkosten, de prijs van jonge hennen, huisvestingskosten en de mestafzetkosten. Binnen de Europese landen is de voerprijs in Duitsland het laagst en in Spanje het hoogst. Ondanks het duurdere voer wordt in Spanje een goedkopere jonge hen geleverd. Hoewel Nederlandse bedrijven met goede technische resultaten draaien komt de kostprijs Europees gezien als hoogste uit de bus. Dit wordt veroorzaakt door hogere huisvestingskosten, maar vooral de hoge mestafzetkosten.

De mestafzetkosten in Nederland zijn voor 2000 gebaseerd op een afvoerprijs van 18 euro per ton. Hierdoor is het verschil in mestafzetkosten tussen Nederland en de andere Europese landen inmiddels opgelopen tot 3 cent per kilogram eieren. Concreet betekent dit dat van het verschil in kostprijs van 6 cent met Frankrijk 3 cent kan worden toegerekend aan de mestafzetkosten.

2. Kostprijs 2005

2.1 Te verwachten kostenontwikkeling tot 2005

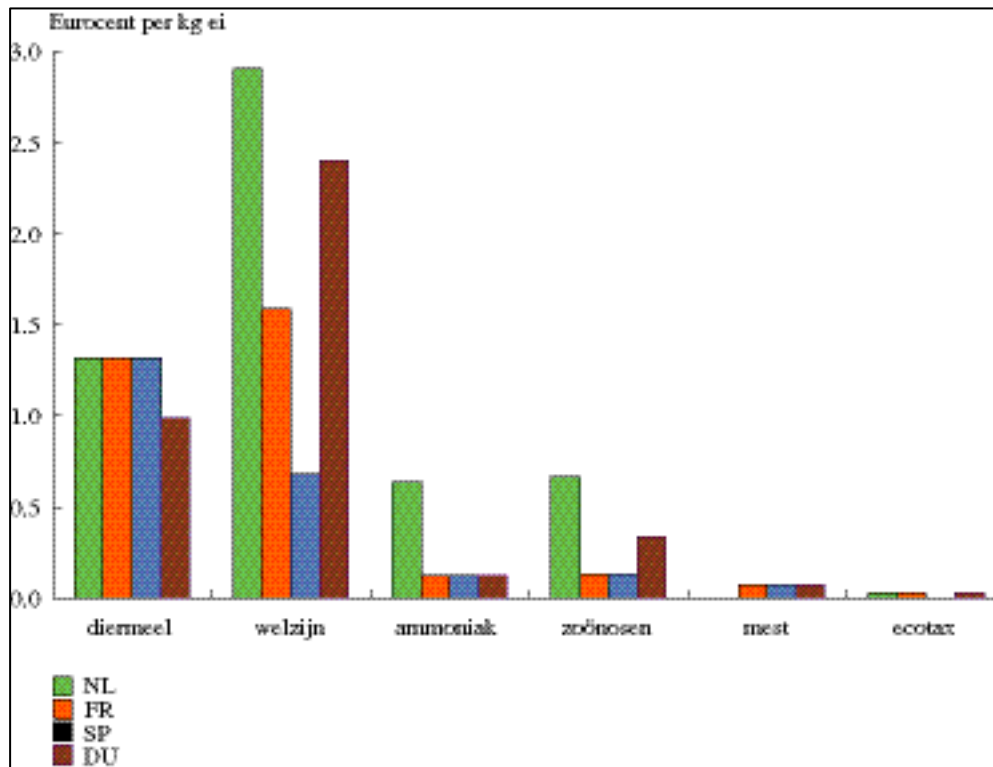
De onderzochte landen zullen de komende jaren kosten moeten maken voor verbetering van dierwelzijn, voedselveiligheid en milieu in de primaire productie. Bij de inventarisatie hiervan is gekeken naar de volgende thema's: voedselveiligheid (diermeel, zoönosen), dierwelzijn (leefoppervlakte per hen, snavelbehandelen) en milieu (ammoniak, mest, ecotax). Er is rekening gehouden met de politieke aandacht voor het genoemde thema, het economisch gewicht van de te nemen maatregelen, en de mate waarin in 2000 al verbeteringen waren gerealiseerd. Mogelijke wijziging van de transportkosten is hier buiten beschouwing gelaten.

Figuur 2.1 Te verwachten kostenontwikkeling per land in cent per kilogram ei

Uit figuur 2.1 blijkt dat de verwachte kostenstijging in Nederland, Frankrijk, Spanje en Duitsland respectievelijk ongeveer 6, 3, 2 en 4 cent per kilogram eieren zal bedragen. Dit betekent een forse stijging van de kosten in vergelijking met Frankrijk en Spanje. Het verschil tussen Nederland en Duitsland bedraagt 1,6 cent. In de volgende paragraaf wordt per thema ingegaan op de ontwikkelingen tot 2005.

2.2 Kostenontwikkeling per thema

Figuur 2.2 Te verwachten kostenontwikkeling per thema in cent per kilogram ei

Diermeel

Door de BSE-crisis in 2000 is de discussie over diermeel naar het EU-niveau getild. Per december 2000 is er voor alle EU landen een verbod op het gebruik van diermeel in leg-hennenvoeders. Er is voor de verschillende landen geen verschil aangehouden in stijging van de voerprijs. Duitsland stelde weliswaar in eerste instantie strengere eisen dan de overige landen, maar dit is weer teruggedraaid. Er is gerekend met een stijging van de voerprijs van 3,5%. In de figuur is de kostenstijging voor Duitsland lager doordat een deel van de Duitse productie in het jaar 2000 al voldeed aan de nieuwe eisen. Enkele grote Duitse bedrijven produceerden eieren op basis van diermeelvrij voer om hiermee te voldoen aan een specifieke vraag in de markt.

Welzijn

De totale kostenstijging door welzijnsmaatregelen wordt voor meer dan tachtig procent veroorzaakt door verruiming van het leefoppervlakte per kip, en voor het overige door een verbod op snavelbehandeling. Het eerste punt betreft de EU-eis van 550 cm² leefoppervlak

per 2003. De verwachting is dat de handhaving van deze eis in Frankrijk en vooral in Spanje minder stringent zal zijn dan in Nederland en Duitsland.

Het tweede item is het verbod op snavelbehandelen. Ingaande 2003 is volgens de EU regels alleen een behandeling voor 10 dagen toegestaan. In Nederland is conform het 'ingrepenbesluit' bij kooihuisvesting snavelbehandeling helemaal verboden, althans na nieuwbouw of renovatie. Dit betekent dat in het jaar 2005 slechts voor een beperkt aantal bedrijven het verbod op snavelbehandelen zal gelden. Vanaf 2011 zal het algemene verbod op snavelbehandelen eveneens gelden voor alle bestaande stallen.

In Duitsland is een dergelijk totaalverbod al van kracht. Hoewel in het verleden vrij gemakkelijk een 'attest' verkregen werd om toch te mogen snavelbehandelen, is meer recent in enkele belangrijke productiegebieden in Duitsland de regelgeving verder aangescherpt. Dit betekent dat de meeste Duitse producenten in 2000 al geconfronteerd werden met extra kosten of opbrengstenderving als gevolg van het achterwege laten van snavelbehandeling.

Ammoniak

De inschatting is dat in 2005 in Nederland 70% van de leghennen gehouden in kooien een zeer emissiearme stal (10 gram per hen per jaar) gehuisvest zal zijn. In Frankrijk, Spanje en Duitsland zal het waarschijnlijk slechts gaan om circa 15% van de leghennen. Concreet betekent dit dat een grote groep leghennenhouders in Nederland geconfronteerd wordt met extra huisvestingskosten.

Zoönosen

Deze kosten betreffen de monitoring en extra hygiënemaatregelen ter bestrijding van *Salmonella enteritidis* (S.e.) en *Salmonella typhimurium* (S.t.). De verwachting is dat hierin weinig verschil zal zijn tussen Nederland, Frankrijk en Spanje. In Nederland wordt echter gediscussieerd over een verplichte *Salmonella* enting. De kosten hiervan zijn 11 tot 16 cent per hen. Er is verondersteld dat in 2005 alle hennen in Nederland geënt worden. De hogere kosten in Duitsland zijn ook het gevolg van de keuze voor vaccinatie tegen *Salmonella*. De stijging is echter lager dan in Nederland aangezien een deel van de leghennen in 2000 al geënt werd.

Mest

Voor het jaar 2000 is gerekend met een prijs voor mestafzet van 18 euro per ton. Inmiddels is deze prijs opgelopen tot 25 euro per ton. Naar verwachting zal de prijs in de toekomst dalen. De deelname van pluimveehouders aan de opkoopregeling (najaar 2001) is relatief groot waardoor het mestaanbod iets zal dalen. Daarbij komt dat de mestafzet inmiddels via mestafzetcontracten geregeld is. Het LEI verwacht dan ook dat de prijs voor mestafzet van de genoemde 25 euro naar het jaar 2005 zal dalen tot 18 euro per ton droge mest. Dit betekent dat voor Nederland in 2005 vergeleken met 2000 geen verder kostenstijging wordt verwacht. Voor de andere landen is de stijging van de mestafzetkosten, naar verwachting, minimaal.

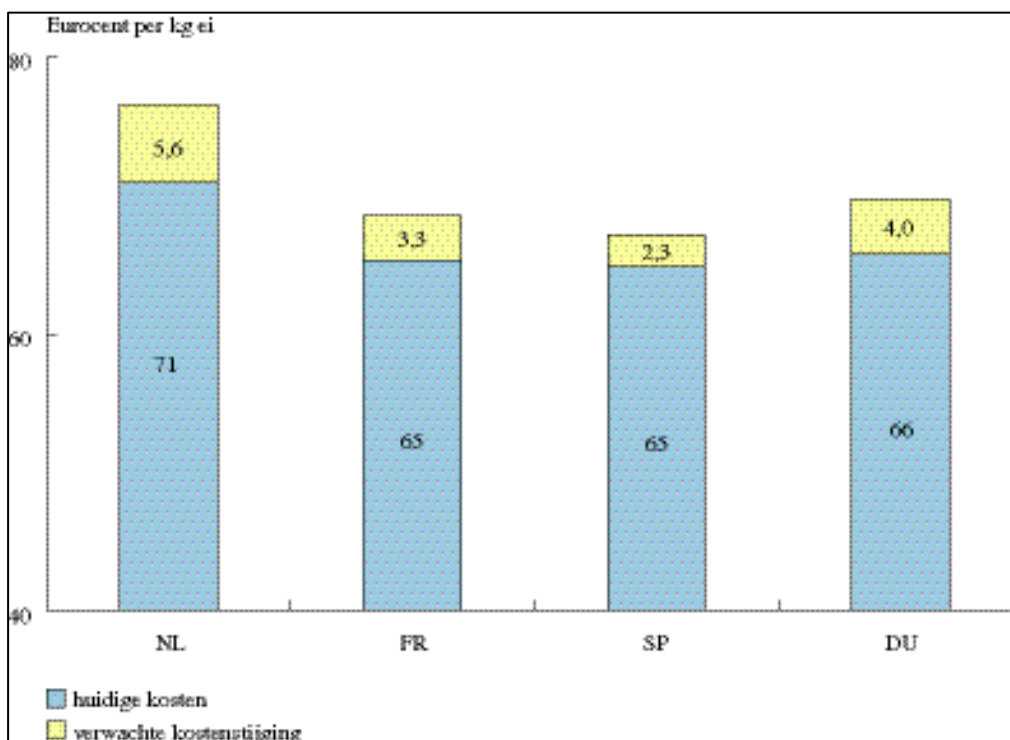
Ecotax

Zowel Duitsland als Nederland hadden in 2000 te maken met een hogere kostprijs door hogere energieprijzen. In alle onderzochte landen (behalve Spanje) wordt voor de komende jaren een (verdere) prijsstijging van enkele procenten verwacht. Voor de leghennenhouderij worden weinig tot geen fossiele brandstoffen gebruikt in directe vorm. Dit betekent dat de economische relevantie van de ecotax, in vergelijking met bijvoorbeeld vleeskuikens en fokzeugen, relatief gering is. Dit blijkt ook uit de cijfers in figuur 2.2.

2.3 Totale kosten in 2005

In figuur 2.3 zijn de inschattingen over de economische impact van diverse beleidsmaatregelen gecombineerd met de gegevens over de kostprijs in 2000. Figuur 2.3 geeft een beeld van de te verwachten kostprijs in de toekomst. Hierbij is geen rekening gehouden met wijzigingen in de voerprijs of autonome ontwikkeling in technische en economische prestaties.

De totale kosten in 2005 zijn naar schatting voor Nederland 77, voor Frankrijk 69, voor Spanje 67 en voor Duitsland 70 cent per kilogram eieren. Dit zou betekenen dat de positie van Nederland ten opzichte van de Europese concurrenten verder verzwakt wordt. Het verschil met Frankrijk wordt zodanig groot dat, ook na toevoeging van de transportkosten naar Duitsland, Frankrijk goedkoper kan leveren dan Nederland.

Figuur 2.3 Toekomstige kostprijs (exclusief transport) in cent per kilogram ei

3. Concurrentiepositie EU na 2005

Verenigde Staten

De productiekosten in de Verenigde Staten waren in het jaar 2000 bijna 20% lager in vergelijking met Nederland. In deze rapportage is aangegeven dat het verschil in kostprijs grotendeels verklaard kan worden door lagere kosten voor voer, jonge hennen en huisvesting. Hiertegenover staan iets hogere kosten door een ongunstiger technisch resultaat (minder eieren per hen en meer uitval). De Verenigde Staten hebben in vergelijking met Europa een structureel lagere kostprijs. De lagere voerprijs wordt vooral verklaard door de beschikbaarheid van grote hoeveelheden grondstoffen, zoals maïs en sojabonen. Daarbij komt dat de productie plaatsvindt op efficiënte, grootschalige bedrijven waarbij de hennen gehouden worden in relatief eenvoudige, goedkope stallen. Tenslotte hebben de Amerikanen voordelen door het ontbreken van milieu-investeringen en welzijnsregelgeving. De huidige adviesnorm voor huisvesting van hennen in batterijen is 350 cm². Overigens is hierover in de VS een discussie gaande, aangezien de sector overweegt om op vrijwillige basis te komen tot minimumeisen voor leghennen.

EU dierwelzijn

In juni 1999 heeft de Europese Landbouwrraad besloten om na een overgangstermijn leghennen in de EU uitsluitend te huisvesten in zogenaamde verrijkte kooien of in alternatieve systemen. De verrijkte kooi geeft elke hen 750 cm² oppervlakte, een zitstok, legnest en strooisel. Het alternatieve systeem beschreven in de EU-richtlijn lijkt nog het meeste op het voliëresysteem, zoals we dat in Nederland al jaren kennen. Elke hen heeft 1100 cm² leefoppervlakte, (een deel van) de staloppervlakte is bedekt met strooisel en er zijn in de stal voldoende legnesten en zitstokken voor de dieren. In de huidige praktijk kunnen dan twee houderijsystemen onderscheiden worden:

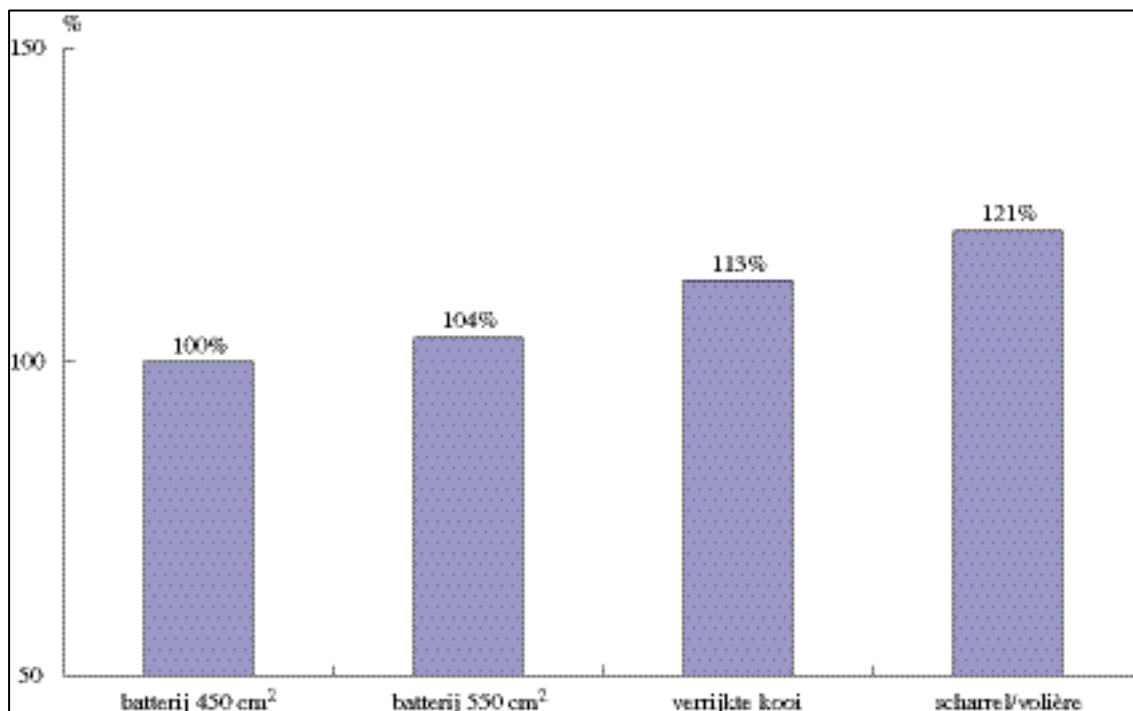
- *verrijkte kooien:*
in vergelijking met de traditionele batterijkooien is de groeps grootte vergroot, zodat er meer hennen per kooi gehouden kunnen worden. De kooi is voorzien van een legnest, zitstok en strooisel volgens de EU-normen;
- *voliëresystemen:*
dit systeem gaat uit van grondhuisvesting (vergelijkbaar met scharrelhuisvesting) waarbij via etages de hennen ook de verticale ruimte van de stal kunnen benutten. Volgens de nieuwe EU-handelsnormen voor eieren mogen ingaande 1 januari 2002 eieren uit een voliëresysteem verkocht worden als scharrelei.

Voor beide systemen geldt dat de arbeidsbehoefte en investering voor stal en inventaris per henplaats omhoog gaat. De technische resultaten verschillen met de traditionele batterij vooral door het hogere voerverbruik. Op basis van de gangbare afschrijvingster-

mijnen zijn voor beide houderijsystemen de kosten voor stal en inventaris berekend. Tevens zijn de variabele kosten (elektra, strooisel enzovoort) voor elk systeem geschat. Figuur 3.1 geeft de uiteindelijke stijging in kostprijs per kg eieren in vergelijking met de traditionele batterijhuisvesting waarin de hennen gehouden worden volgens de huidige EU norm van 450 cm² ruimte.

Bij de verrijkte kooi zijn de productiekosten ten opzichte van de huidige batterijhuisvesting (450 cm² per hen) 13% hoger en in het volièresysteem zijn de productiekosten 21% hoger. Ook vergeleken met een leefoppervlak van 550 cm², de norm vanaf 2003, is er sprake van hogere kosten. Dit betekent dat vanuit de markt een scharreltoeslag behaald moet worden om de extra kosten voor het volièresysteem te compenseren.

Figuur 3.1 Procentuele kostenstijging voor verrijkte kooi en volièrehouderij in vergelijking met de batterij (450 cm²=100%)

Concurrentie na 2005

Wordt de kostprijsstijging van de verrijkte kooi (13%) toegepast op de kostprijs van het jaar 2000 (zie figuur 1.1) dan komt deze uit op 80 cent per kilogram eieren. De kostprijs voor de VS was in het jaar 2000 59 cent. Op basis van de verrijkte kooi in Nederland zou het verschil in kostprijs oplopen tot 21 cent per kilogram eieren. Dit komt overeen met de transportkosten van eieren van de VS naar Europa. Met andere woorden na invoering van de verrijkte is de kostprijsstijging zodanig dat import van Amerikaanse eieren vooral voor de Europese eiproducentenindustrie een reële optie wordt. Er is reeds aangegeven dat de

Amerikaanse welzijnsstatus voor leghennen op dit moment al achterblijft bij de Europese situatie. Dit zou kunnen veranderen als de Amerikaanse industrie minimumeisen aan welzijn gaat stellen. Goedkope importen zijn echter niet alleen mogelijk vanuit de VS, ook in landen als Brazilië en India kan tegen aanzienlijk lagere kosten worden geproduceerd.

4. Conclusies en discussie

Kostprijs 2000

Uit het onderzoek komt naar voren dat de kostprijspositie van de Nederlandse eiersector voor het jaar 2000 zwak was. De productiekosten voor de primaire sector in Nederland zijn circa 6 cent per kilogram eieren cent hoger dan in de andere Europese landen. Ten opzichte van de situatie in 1998 is het verschil verder toegenomen. Nadere analyse van de cijfers geeft aan dat een belangrijk deel van de hogere productiekosten in Nederland wordt veroorzaakt door de hoge mestafzetkosten. Deze zijn in Nederland 3 cent per kilogram eieren hoger dan in de andere Europese landen.

Transportkosten

In de voorbeeldsituatie dat consumptie-eieren van de verschillende landen getransporteerd worden naar een belangrijk afzetgebied in Duitsland zou Nederland goedkoper kunnen leveren dan de concurrenten in de belangrijkste productiegebieden van Frankrijk en Spanje. Dit voordeel komt grotendeels voort uit een verschil in transportafstand.

Verenigde Staten

De primaire productiekosten in de Verenigde Staten liggen in 2000 op 59 cent per kilogram ei, dat is meer dan 17% onder het Nederlandse kostprijsniveau. Echter, bij de hoge dollarkoers (voorjaar 2002), de hoge transportkosten en de EU-invoertarieven zullen er niet structureel schaaleieren uit Amerika worden ingevoerd door de Europese eiproducentenindustrie. Het verloop van de dollarkoers (1996=100%) wordt weergegeven in figuur 4.1.

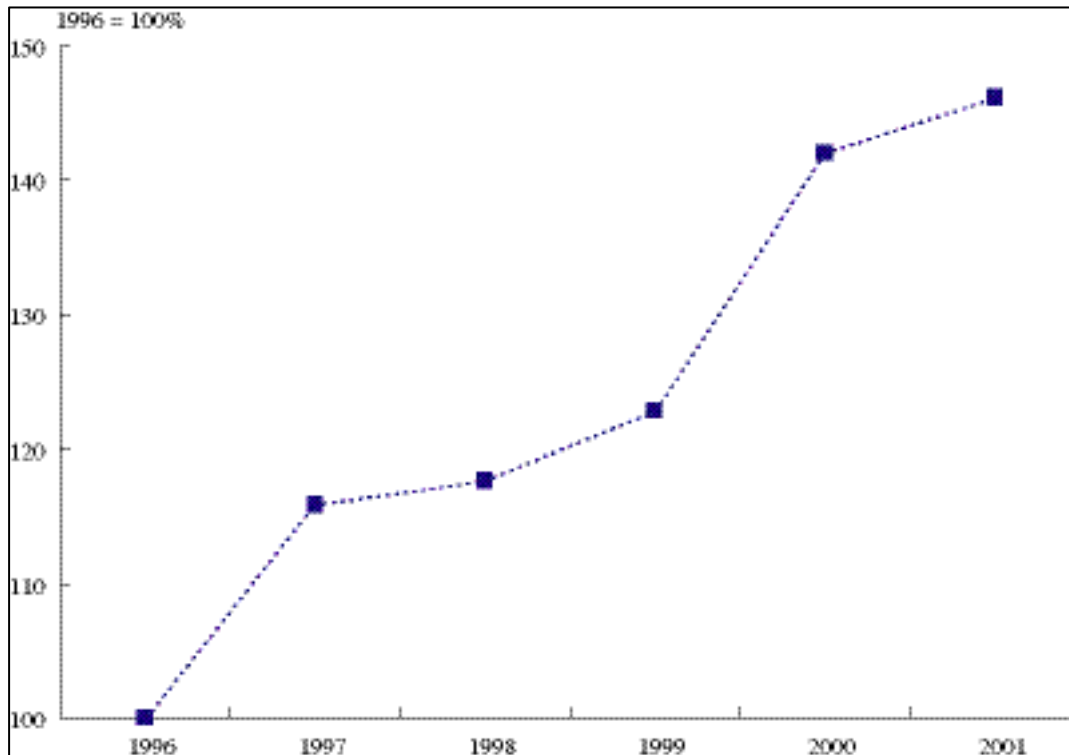
Kostprijs 2005

Als alle maatregelen die verwacht worden in de komende jaren worden doorgerekend blijkt dat de kostprijs de komende jaren in Nederland zal stijgen met 5,6 cent per kilogram eieren. De stijging voor Duitsland wordt ingeschat op 4,0 cent en voor Frankrijk en Spanje respectievelijk 3,3 en 2,3 cent per kilogram eieren. Dit betekent een verdere achteruitgang voor de concurrentiepositie van Nederland binnen Europa. Zelfs na toerekening van de transportkosten voor consumptie-eieren naar Duitsland (Ruhrgebied) zou Frankrijk, vanuit Bretagne, in 2005 goedkoper kunnen leveren dan Nederland.

Concurrentiepositie na 2005

Na de overgangstermijn tot 2011 zal een deel van de Europese hennen gehouden worden in verrijkte kooien. De kostprijs stijgt dan met minimaal 13%. Wordt deze kostprijsstijging

toegepast op de cijfers van 2000 dan zijn de Nederlandse kosten vergelijkbaar met de Amerikaanse kosten inclusief transport. Met andere woorden in deze situatie zullen, zonder invoerheffingen, op grote schaal eieren geïmporteerd worden uit de VS voor gebruik in de Europese eiproducentenindustrie. In de VS is op dit moment discussie over een eventuele minimumnorm voor leghennen. De huidige adviesnorm is 350 cm² per hen.

Figuur 4.1 Verloop van de dollarkoers (1996=100%)

Dierwelzijn

Bij de verhoging van de kostprijs in 2005 speelt regelgeving op het gebied van dierwelzijn een belangrijke rol. Op dit terrein lopen Nederland en Duitsland voorop. Een verbod op snavelbehandelen en een zeer strikte controle op naleving van de oppervlaktenormen voor leghennen zijn hiervan twee voorbeelden. Om de concurrentiepositie niet verder te ondermijnen is het gewenst dat dergelijke ingrijpende beleidsmaatregelen in Europees verband worden geregeld, inclusief een pakket van maatregelen voor een adequate controle en handhaving.

Batterijhuisvesting

De vergelijking van de productiekosten heeft uitsluitend betrekking op eieren geproduceerd in batterijhuisvesting. Op dit moment worden in Nederland ongeveer 20% van de

hennen gehouden in alternatieve systemen. De verschillen in kostprijs tussen de verschillende landen uit dit onderzoek mogen niet vertaald worden naar alternatieve houderijsystemen. Er zijn aanwijzingen dat Nederland, gelet op de goede infrastructuur en aanwezige vakkennis, op basis van grondhuisvesting een voorsprong heeft ten opzichte van bijvoorbeeld Frankrijk of Spanje.

Kosten eierhandel

In dit onderzoek is niet gekeken naar de kosten voor sorteren en verpakken. Gezien de verschillen in arbeidskosten tussen de Europese landen (zie ook de studie naar productiekosten voor kuikenvlees) verdient het aanbeveling dit aspect in een volgend onderzoek mee te nemen.

Retailerisen

Naast de kostprijs spelen vele andere factoren een rol bij bepaling van de concurrentiepositie van het Nederlandse product, zoals aanpassingsvermogen aan de markt (onder andere kwaliteit van het product) en ketendoelmatigheid (onder andere logistieke organisatie, snelheid van levering).

EUREP, een Europees samenwerkingsverband van retailers, heeft onlangs afspraken gemaakt omtrent 'Good Agricultural Practice' (GAP). Naast nationale en EU-regelgeving ontstaat hierdoor een nieuw type internationale eisen aan de productiewijze van ondermeer consumptie-eieren, die in certificeringssystemen zullen moeten worden opgenomen. Bovendien stellen Duitse retailers in toenemende mate eigen eisen aan de kwaliteit van de producten.

Deze eisen lijken een bedreiging, maar op termijn zou deze ontwikkeling de Nederlandse pluimveehouderij ook kansen kunnen bieden. Te verwachten is namelijk dat Nederlandse pluimveehouders door hun gecontroleerde houderijsystemen beter, sneller en efficiënter dan anderen in staat zijn om garanties te verschaffen aangaande specifieke consumentenwensen. Op het gebied van welzijn en zoönosen zijn er wellicht mogelijkheden om door verbeteringen te werken aan het onderscheidend vermogen en daarmee de eigen marktpositie te verstevigen. Dit gaat waarschijnlijk niet op voor maatregelen op het gebied van mest en ammoniak.